

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش :

مدیریت ورزشی

عنوان :

بررسی وضعیت بازیهای بومی و محلی استان گلستان

استاد راهنما :

دکتر فریده اشرف گنجویی

استاد مشاور :

دکتر عبدالرضا امیرتاش

پژوهشگر :

مرجان نیازی

زمستان ۱۳۹۰

ISLAMIC AZAD UNIVERSITY
Central Tehran Branch

Faculty of Physical Education and Sport Science

"M.A" Thesis
On Sport Management

Subject:

Survey The Position of Local And Native Games In Golestan Province

Advisor:

Dr.Farideh Ashraf Ganjouei

Consulting Advisor:

Dr.Abdolreza Amirtash

By:

Marjan Niazi

Winter 2012

تشکر و قدردانی :
از سرکار خانم دکتر گنجویی و جناب آقای دکتر امیرتاش که با راهنمایی هایشان مرا در تدوین
پایان نامه یاری نمودند.

تقدیم به :
خانواده عزیزم که همواره پشتیبان من بودند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول: کلیات طرح
۳	(۱-۱) مقدمه
۳	(۲-۱) بیان مسئله
۶	(۳-۱) ضرورت و اهمیت تحقیق
۶	(۴-۱) اهداف تحقیق
۶	(۱-۴-۱) هدف کلی
۶	(۲-۴-۱) اهداف جزئی
۶	(۵-۱) فرضیات تحقیق
۶	(۶-۱) روش آماری
۶	(۷-۱) محدودیت های تحقیق:
۷	(۸-۱) جامعه آماری و تعداد نمونه
۷	(۹-۱) تعریف واژه ها و اصطلاحات
	فصل دوم: مطالعات نظری
۱۱	(۱-۲) مقدمه
۱۲	(۱-۲) مبانی نظری تحقیق
۱۵	۲-۱-۲ هفت سنگ
۱۶	۳-۱-۲ آی ترک، گون ترک
۱۶	۴-۱-۲ گورش
۱۷	۵-۱-۲ قوشاق آدی:
۱۸	۶-۱-۲ تایق آدی
۱۸	۷-۱-۲ چاتی
۱۹	۸-۱-۲ آدبما
۱۹	۹-۱-۲ باشک داش
۲۰	۱۰-۱-۲ آی تاباق
۲۰	۱۱-۱-۲ سومگ، سومگ
۲۱	۱۲-۱-۲ آلاجا سونگ
۲۱	۱۳-۱-۲ قولاق بوردی
۲۱	۱۴-۱-۲ چله کن
۲۲	۱۵-۱-۲ یارالنما، یارانم

۲۲	..... ۱۶-۱-۲ دوزم
۲۲	..... ۱۷-۱-۲ قوردها، قورد
۲۳	..... ۱۸-۱-۲ گوز دانقما
۲۳	..... ۱۹-۱-۲ ایاق می ، تایق
۲۴	..... ۲۰-۱-۲ چوب چقرمیش
۲۴	..... (۲-۲) پیشینه تحقیق:
۲۴	..... (۱-۲-۲) تحقیقات داخل کشور:
۲۶	..... (۲-۲-۲) تحقیقات خارج از کشور
	فصل سوم : روش شناسانی تحقیق (متدولوژی)
۳۰	..... (۱-۳) مقدمه :
۳۰	..... (۲-۳) روش تحقیق
۳۰	..... (۳-۳) جامعه آماری و حجم نمونه
۳۰	..... (۴-۳) ابزار اندازه گیری تحقیق
۳۰	..... (۵-۳) روایی و پایایی پرسشنامه
۳۰	..... (۶-۳) تعریف عملیاتی متغیرها
۳۱	..... (۷-۳) روش آماری
	فصل چهارم : تجزیه و تحلیل یافته های تحقیق
۳۳	..... (۱-۴) مقدمه
۳۴	..... (۲-۴) تجزیه و تحلیل داده ها با شاخص های آمار توصیفی
	فصل پنجم : نتیجه گیری و پیشنهادات
۴۴	..... (۱-۵) مقدمه
۴۴	..... (۲-۵) خلاصه تحقیق
۴۴	..... (۳-۵) بحث و نتیجه گیری
۴۶	..... (۴-۵) پیشنهادات بر خاسته از تحقیق
۴۶	..... (۱-۴-۵) پیشنهادات بر خاسته از تحقیق در حوزه تربیت بدنی
۴۶	..... (۲-۴-۵) پیشنهادات بر خاسته از تحقیق در حوزه فرهنگی
۴۶	..... (۳-۴-۵) پیشنهادات بر خاسته از تحقیق در حوزه آموزشی
۴۶	..... (۴-۴-۵) پیشنهادات بر خاسته از تحقیق در حوزه شهروندی
۴۶	..... (۵-۵) پیشنهادهایی برای تحقیقات بعدی
۴۷	..... منابع:
۴۷	..... پیوست ها :

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۳۴	جدول ۱-۴ وضعیت سنی پاسخ دهندگان.....
۳۵	جدول ۲-۴ وضعیت تحصیلی پاسخ دهندگان.....
۳۶	جدول ۳-۴ وضعیت تاهل پاسخ دهندگان.....
۳۷	جدول ۴-۴ وضعیت جنسی پاسخ دهندگان.....
۳۸	جدول ۵-۴ وضعیت تمایل به انجام بازیهای بومی و محلی.....
۴۰	جدول ۷-۴ توصیف میزان تاثیر حوزه تربیت بدنی بر گرایش به بازیهای بومی و محلی.....
۴۱	جدول ۹-۴ توصیف میزان تاثیر حوزه آموزشی بر گرایش به بازیهای بومی و محلی.....

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۳۴	نمودار ۴-۱ وضعیت سنی پاسخ دهندگان
۳۵	نمودار ۴-۲ وضعیت تحصیلی پاسخ دهندگان
۳۶	نمودار ۴-۳ وضعیت تاهل پاسخ دهندگان
۳۷	نمودار ۴-۴ وضعیت جنسی پاسخ دهندگان
۳۸	نمودار ۴-۵ وضعیت آشنایی با بازیهای بومی و محلی
۳۹	نمودار ۴-۶ میزان آشنایی با بازیهای بومی و محلی

هدف از انجام این پژوهش " بررسی وضعیت بازیهای بومی و محلی استان گلستان " به منظور معرفی بازیهای بومی و محلی استان و شناساندن علل کاهش گرایش به این بازیها در این استان میباشد . ابزار اندازه گیری پژوهش ، پرسشنامه محقق ساخته می باشد که شامل اطلاعات دموگرافیک و پرسشنامه علل کاهش گرایش به بازیهای بومی و محلی در چهار حوزه فرهنگی، آموزشی، تربیتی و شهروندی است که دارای آلفای کرونباخ ۷۶٪ میباشد . روایی پرسشنامه توسط اساتید مدیریت ورزشی دانشگاه و تعدادی از جامعه شناسان استان گلستان بدست آمد . حجم نمونه تعداد ۲۸۶ نفر (۱۴۹ زن، ۱۳۷ مرد) از بین دبیران تربیت بدنی استان گلستان میباشد که ۴ شهرستان به طور خوشه ای تصادفی از بین شهرستانهای استان گلستان انتخاب شدند. روش تحقیق از نوع توصیفی پیمایشی است . بنابراین با استفاده از جداول ، فراوانیها ، درصدها و همچنین با استفاده از کای اسکوار آمار استنباطی مورد توصیف قرار گرفت. نتایج تحقیق نشان داد تبلیغ و نمایش بازیهای نوین در رسانه و عدم پوشش رسانه ایی بازیهای بومی و محلی به عموم جامعه و آشنا نکردن جامعه با ریشه های فرهنگی و کارکردهای اقتصادی و اجتماعی بازیهای بومی از علل مهم توجه حوزه فرهنگی، عدم پرداختن وزارت ورزش و جوانان به بازیهای بومی و محلی و همچنین عدم معرفی ورزشکاران برتر بازیهای بومی و محلی استانها از علل مهم توجه حوزه تربیت بدنی ، عدم آشنایی معلمان ورزش با بازیهای بومی و محلی استانها و همچنین عدم وجود کتابی مدون در زمینه بازیهای بومی و محلی از علل مهم توجه حوزه آموزشی و حضور تلویزیون و کامپیوتر در منازل به عنوان سرگرمی و از رونق افتادن این بازیها در اعیاد و عروسیها از علل مهم توجه حوزه شهروندی در کاهش گرایش به بازیهای بومی و محلی است.

واژگان کلیدی: بازی، فرهنگ، بازی های بومی و محلی

فصل اول
مقدمه و بیان مسئله

۱-۱) مقدمه

بازیها و سرگرمیها در نخستین نگاه چیزی جز گذران اوقات فراغت و سرگرمی نیستند. در واقع شاید این گونه باشد، اما وقتی به زندگی و آنچه در سیر حوادث روزگار، زمان را تحت تاثیر قرار داده است بنگریم می بینیم بازیها مجموعه ای از حالات، حرکات، رفتارها و عکس العمل در مقابل عوامل و حوادث پیرامون بوده، که امروز با گذشت زمان رنگ و بوی این چینی به خود گرفته اند. در واقع هر کدام از این بازیها بر گرفته از یک رویداد یا پیش آمدی در آن زمان و عصر که نشان از آمادگی افراد جهت مقابله با آن حوادث و رویدادها بوده است که با تکرار و پالایش و اضافه و کم کردن صداها (آواها، اشعار) به صورت امروزی در آمده اند. از خصوصیات اصلی فرهنگها تغییر پذیری و قابلیت انتقال آنها است که این رفتارها در برابر رویداد های طبیعی یا گذشت زمان تغییر و تحول پیدا کرده و می کنند موقعیت جغرافیایی و نیز وضعیت آب و هوایی بر نوع تفکر و اندیشه مردمان هر منطقه تاثیر مستقیم دارد، همین عوامل در شکل گیری بعضی بازیها، اعتقادات، باورها و... بطور کلی در فرهنگ اثر گذار بوده است.

(۲۰)

معمولاً گذشتگان هر قومی اصرار به حفظ میراث پدران دارند تا فرزندانشان را در مقابل بد هوبیتی و هجوم افکار مسموم دیگران حفظ کنند، یکی از بهترین راههای این کار، انتقال فرهنگ و دانش گذشته در قالب ارائه بازیهاست. (۴)

شاید در هیچ نقطه ای از جهان نتوانیم قومی را بیابیم که از بازیهای بومی و محلی بی بهره باشند. چرا که شاید در این بازیها شادی، نشاط، همگرایی و تعامل، کمک به دیگران، گذشت و اغماض (روحیه جوانمردی و ورزشکاری) نسبت به حریف، پایداری و حل مشکلات و یافتن راه حل های تازه برای پیروزی و خصوصیات از قبیل تبلیغ، تحکیم انجام می شود. حسن این بازیها در ماندگار بودن آنهاست و اینکه بعلت سازگار بودن با روحیات فردی و اجتماعی کمتر در تحول زمان به فراموشی سپرده و معمولاً شکل سنتی خود را حفظ می کنند و چه بسا به مرور کاملتر و زیباتر نیز می گردند. (۱۰)

۲-۱) بیان مسئله

ما ایرانیان تاریخ کهن داریم در این تاریخ باید در خود اندیشه ای کرد و تغییر و تحولات ادوار مختلف را در هر عصر و زمان که کاتبان نوشته و توصیف نموده اند ارزیابی نمود. بدانیم مردان رشید و چابک سوار چگونه براریکه قدرت تکیه داده و هر روز بر دفتر معرفت با بینش و آگاهی قابل وصفی دنیای دیگری را به بیان گشوده اند و چشم های بسته و خواب آلود و زبانهای قفل شده را به آزادی و آزاد اندیشی وا داشته اند. (۱۰)

بسیاری شاهد بوده ایم که بچه ها، جوانان، بزرگان (مردان و زنان) در اوقات فراغت در مناطق عشایری و روستایی در محیط اطراف چادرها یا بناهای زیبای روستایی گرد هم آمده اند. و همانند زندگی پاک و بی آلایش خود به بازیها و ورزشهای بومی و محلی بدون هیچ ابزار و وسیله خاصی پرداختند. دروغ و نیرنگ در هیچ قسمت از زندگی آنها جایی ندارد مخصوصاً در بازیهای پرورشی (۵). در اینکه ورزشهای جدید با عناوین مختلف و رشته های گوناگون دسته جمعی تقویت کننده است و باید در شرایط و حال و هوای دیگری به مرحله ظهور رسانید حرفی نیست، اما با کمال تأسف بازیهای باستانی و سنتی از میان رخت بر خواهد بست و گذر زمان فقط نام و نشانی آن هم در میان پیران و کهنسالان در صفحه قلب آنها به جای خواهد گذاشت. در صورتی که اگر قدری اندیشه کنیم خواهیم فهمید که بازیهای سنتی هر کدام لطف و شیرینی خاص خود را داشته و علاوه بر آن ساده و سرگرم کننده بوده اند (۹). امروزه با گذشت زمان و پیشرفت صنعت و تکنولوژی روز به روز با یافته های جدید علمی روبرو هستیم به همین منوال ورزشها و بازیها هم در حال سیر و تکامل هستند و هر چند گاه ورزش جدیدی در عرصه حیات مابه ظهور می رسند که در واقع بازیها و ورزشهای بومی و محلی هستند که این گنجینه ها را از کشور انتقال و یا به یغما برده اند و با کمی تغییرات به ما عرضه کرده اند. بنابراین به نظر می رسد که با سیر و گذشت روزگار این بازیها و ورزشها که از والدین و نیاکان برای ما به ارث گذاشته شده اند به بوته فراموشی سپرده شود (۲۱). بازیها و ورزشهای بومی و محلی یکی از موارد گرانبهایی است که با احیا و اشاعه آنها در بین مردم می توان نسل جدید و مترقی امروز را بر اقدام گذشتگان خویش آشنا نمود و با کمترین امکانات از میراث های فرهنگی در پر کردن اوقات فراغت نسل جوان و خلاق اقدام و با احیا و اشاعه بازیها قشر جوان و آینده ساز این سرزمین در جهت حفظ و تداوم فرهنگ غنی خود آگاه ساخت (۱۱). لذا به عنوان فردی بومی که سالها در این منطقه محروم زندگی کرده و با تمام مصائب و مشکلات و عدم امکانات ورزش مواجه بوده ام بدین لحاظ احساس شد که با تکامل و توسعه تکنولوژی، بازیها و ورزشهای بومی و محلی که یکی از گرانبها ترین سرمایه های مردم این دیار است با گذشت زمان از صحنه تاریخ محو گردیده است. بنابراین برای احیا و اشاعه بازیها و ورزشها به یک تحقیق وسیع و همه جانبه نیاز بوده تا با پیدا کردن ریشه های فرهنگی آنها در بطن مردم در حفظ و ترویج این وسیله های تربیتی- حرکتی تلاش هر چند اندک انجام دهیم با این هدف که با بکارگیری بازیها و ورزشهای بومی و محلی در سطوح استان گلستان بتوانیم از تمامی نقاط شهری و روستایی و در فضاهای پر طراوت کوهستانی در تربیت و تعلیم نسل جوان این خطه گامی هر چند کوچک برداریم. این تحقیق بر آن است بررسی کند که عمده علل کاهش گرایش به بازیهای بومی و محلی چه عواملی می تواند باشد.

۱- آیا عدم آشنایی شهروندان و منتقل نکردن آنها به فرزندان و یا اعضای خانواده خود می تواند در این کاهش موثر باشد.

۲- آیا آموزش و پرورش به عنوان یکی از موثرترین ارگانی که در ارتباط نزدیک با بچه ها و بازیهای آنان میباشد در کاهش پرداختن به این بازیها موثر بوده است؟

- ۳- آیا رویکرد وزارت ورزش و جوانان در ارتباط با بازیهای بومی و محلی در کاهش گرایش به بازیهای بومی و محلی موثر بوده است.
- ۴- آیا حوزه فرهنگی در معرفی و پرداختن به بازیهای بومی و محلی که یکی از ریشه های فرهنگی هر قوم و ملیتی است به نحو صحیح عمل کرده است .

۳-۱) ضرورت و اهمیت تحقیق

امروزه جمع آوری اطلاعات، باز شناسی و تحلیل لایه های فرهنگی مردم ایران اسلامی به عنوان یک ضرورت ارزشمند احساس می گردد بنابراین بازیها و ورزشهای بومی و محلی که بخشی از فرهنگ عامه یک ملت را تشکیل می دهد بایست مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرند (۷). این بخش از فرهنگ وسیع ایران (بازیها و ورزشهای سنتی) در گذشته کمتر مورد تفحص و بررسی قرار گرفته است عده ایی از محققان و پژوهشگران که در زمینه های فرهنگی به کنکاش و تحقیق پرداخته اند تحقیقاتی در زمینه بازیها و ورزشهای بومی و محلی به شکلی محدود انجام داده اند که این تحقیقات اغلب توسط جامعه شناسان و تاریخ نویسان به رشته تحریر در آمده است اینک با توجه به نیاز مبرم به شناخت فرهنگ اصیل کشور جهت توسعه و رشد ارزشهای مثبت جامعه این ضرورت احساس می گردد که باید نظر محققان و دانش پژوهان ورزشی نیز با توجه به اصل فرهنگ اصیل ایران با تکیه بر اصول علمی تمرینات این مهم معطوف گردد (۱۸).

۴-۱) اهداف تحقیق

۱-۴-۱) هدف کلی

بررسی وضعیت موجود بازیهای بومی و محلی استان گلستان

۲-۴-۱) اهداف جزئی

- ۱) شناسایی انواع بازیها و ورزشها بومی و محلی استان گلستان
- ۲) بررسی میزان آشنایی افراد بومی منطقه با بازیهای بومی و محلی منطقه خود
- ۳) توصیف رابطه بین توجه به حوزه آموزشی و گرایش به بازیهای بومی و محلی
- ۴) توصیف رابطه بین حوزه فرهنگی و گرایش به بازیهای بومی و محلی
- ۵) توصیف رابطه بین حوزه تربیت بدنی و گرایش به بازیهای بومی و محلی
- ۶) توصیف رابطه بین حوزه شهروندی و گرایش به بازیهای بومی و محلی

۵-۱) فرضیات تحقیق

- ۱) بین توجه به حوزه آموزشی و گرایش به بازیهای بومی و محلی رابطه وجود دارد.
- ۲) بین توجه به حوزه فرهنگی و گرایش به بازیهای بومی و محلی رابطه وجود دارد.
- ۳) بین توجه به حوزه تربیت بدنی و گرایش به بازیهای بومی و محلی رابطه وجود دارد.
- ۴) بین توجه به حوزه شهروندی و گرایش به بازیهای بومی و محلی رابطه وجود دارد.

۶-۱) روش آماری

روش تحقیق از نوع توصیفی پیمایشی است. بنابراین از روشهای آماری توصیفی مانند محاسبه فراوانی ها و درصدها و همچنین رسم نمودارهای لازم استفاده گردید. همچنین از کای اسکوار برای بررسی میزان ارتباط متغیرها استفاده شده است.

۷-۱) محدودیت های تحقیق:

- ۱- تأثیرپذیری بازیها و ورزشهای بومی محلی از ورزشهای نوین کشور
  - ۲- بومی بودن مسأله ورزشها و بازی های بومی محلی و فقدان اطلاعات کتابخانه ای و پژوهش لازم در استان در این ارتباط
  - ۳- محدود بودن جامعه مورد بررسی که از بین مربیان و معلمان ورزش انتخاب شده اند.
- (۸-۱) جامعه آماری و تعداد نمونه

جامعه آماری این تحقیق کلیه معلمان تربیت بدنی استان گلستان که با استفاده از جدول موزر و کالتون حداقل ۲۸۶ نفر انتخاب خواهند شد که جهت میزان آشنایی و استفاده آنها از بازیهای بومی و محلی از آنها نمونه برداری خواهند شد که نحوه انتخاب آنان نیز بصورت نمونه گیری تصادفی خوشه ایی خواهد بود. همچنین مصاحبه با اساتید حوزه مردم شناسی و جامعه شناسی که از آنها جهت گرد آوری بازیها و علل کاهش گرایش مردم از بعد جامعه شناختی استفاده خواهد شد.

(۹-۱) تعریف واژه ها و اصطلاحات

فرهنگ

فرهنگ یا تمدن کلیت همساخته ای است شامل: دانش، دین، هنر، قانون، اخلاقیات، آداب و رسوم و هر گونه توانایی و عاداتی که آدمی به عنوان عضو جامعه بدست آورد. امه سزر^۱ فرهنگ را مجموعه ای از ارزشهای مادی و معنوی که در طی تاریخ، توسط یک جامعه بوجود آمده است تعریف می کند.

البته مقصود از ارزشها، عناصری گوناگونند از عنصری اساسی چون زبان گرفته تا عاملی زود گذر چون مد و از هنر گرفته تا علم و مذهب و از نظر هدف نهایی عبارت است از کوشش هر اجتماع انسانی برای رسیدن به غنا و شخصیت (۲۴).

فرهنگ مردم (فولکلور)

فرهنگ مردم ترجمه فولکلور (Folklore) است و از دو جزء فولک (Folk) و لور (Lore) تشکیل شده است. جزء اول در فارسی به معنی مردم، خلق و عوام است و بخش دوم به معنی دانش، آگاهی، دانستن معلومات و کلماتی از این معنی است. روی هم رفته مترجمان فارسی زبان در برابر فولکلور، اصطلاحات فرهنگ مردم، فرهنگ عامه، فرهنگ قومی، توده شناسی و... آورده اند. تعاریف بسیاری درباره فولکلور ارائه گردیده است. تعریفی که سی برن^۲ از فولکلور ارائه داده است از مابقی روشنتر و جامعتر است او می گوید: فولکلور در واقع جهان بینی، روان شناسی انسان عامی، اندیشه درباب فلسفه، دین، علوم، نهادهای اجتماعی، تشریفات

۱. Aimecesaiv

۲. C.S.Born

و جشنها، بازیها و سرگرمیهای اوقات فراغت، اشعار و ترانه‌ها هنرهای عام‌یانه و ادبیات شفاهی است (۴).

بازی:

بازی و ورزش همگام با سایر پدیده‌ها، ابعاد و جنبه‌های وسیعی را در بر می‌گیرد. تحول و دگرگونی زیاد در همه ابعاد آن باعث تغییرها و تعریفهای گوناگون در زمینه بازی و تربیت بدنی شده است. در فرهنگ بزرگ و بستر^۱ از بازی چنین تعریف شده است:

الف: حرکت، جنبش و فعالیت به مشابه حرکت عضلات

ب: آزادی یا محدوده‌ای برای حرکت یا جنبش

ج: فعالیت یا تمرین برای سرگرمی، تفریح یا ورزش

یا به عبارتی در فرهنگ نامبرده هر گونه فعالیت تمرینی که باعث لذت، سرگرمی، تفریح یا اشتغال باشد و یا فعالیتی که بیشتر به حرکات شدید و قوی و زور بدنی نیاز داشته و بر اساس برخی از سنن و قوانین مقرر انجام شود (۱۲).

در اصل هفتم اعلامیه جهانی حقوق بشر چنین آمده است:

بازیها بازتابی از زندگی مردم هستند از شکل اولیه جامعه و زندگی مردم الهام می‌گیرند. با همان ساز و برگها و همان ویژگیهای خشونت، ملایمت، خدعه، نیرنگ، ابتکار، همنوعی و خلاصه هر آنچه وجود دارد و جزء جدا نشدنی زندگی است (۶). بازی به معنی کار تفریحی، رفتار کودکانه و غیر جدی برای سرگرمی، انجام نمایش و یا سرگرمی به چیزی، مشغولیت، تفریح و لعب است. در گذشته از بازی به عنوان تن‌آسایی اسم برده شده است و لفظ بازی بیشتر باید در مورد لذت بردن از انجام فعالیت بدنی یا دیدن آن مورد استفاده قرار می‌گرفت و این لغت از دیدگاه کاربردی بیشتر در مورد فعالیتهای که جدی نیستند و توسط خود در اوقات فراغت و یا علاقه او انجام می‌گیرد و یا دیدن یک مسابقه ورزشی که مورد علاقه او است استفاده شود (۱). در یک تعریف کلی و جامع می‌توان بازی را این چنین تعریف کرد. (بازی چیزی منظم و سازمان دار و جدی نیست، فعالیت ارادی آزاد، طبیعی و بدون هدف است و نیاز غریزی است که بخشی از زندگی فردی و اجتماعی را تشکیل می‌دهد و مشخص است که به شکل غیر رقابتی یا سازمان دهی خاصی انجام می‌شوند). از این رو تمام تعاریف بازی تقریباً تحت دو دسته طبقه بندی می‌شوند:

دسته اول: «بازی به عنوان رفتاری است که بعضی از وظایف حیاتی و روانی را انجام می‌دهد، مانند کم کردن انرژی، آماده شدن برای زندگی و سیر تکاملی».

دسته دوم: توانایی آن به «رها سازی» فرد از فشار قیودات واقعی است (۳).

۱. webster

بازیهای بومی و محلی:

بازیهای هر منطقه یا خاص همان منطقه بوده که در این صورت به آن باری بومی می گویند و یا در نتیجه مهاجرتهاى متعدد به محل آورده شده و پس از مدتی از سوی اهالی پذیرفته شده است که بدین ترتیب آنرا بازیهای محلی می خوانند و نام گذاری این اثر چنین دلیلی داشته است (۲).

اوقات فراغت:

انجمن بین المللی جامعه شناسی اوقات فراغت را چنین تعریف کرده است: فراغت عبارت است از مجموعه ای از اشتغالات که فرد به میل خود استراحت یا تفریح و یا به منظور توسعه، آگاهی ها یا فراگویی غیر انتفاعی و مشارکت اجتماعی داو طلبانه بعد از رهایی از الزامات شخصی، خانواده و مردمی و اجتماعی بودن می پردازد دومازیه^۱ جامعه شناس فرانسوی در کتاب « بسوی یک تمدن فراغت» می نویسد: اوقات فراغت به طرق مختلف سپری می گردد: رفع خستگی، سرگرمی و تفریح و بالاخره انجام فعالیتهای که موجب رشد و شکوفایی شخص و نیز افزایش معلومات و پرورش استعدادهای فردی می گردد (۱۶).

دکتر ناش^۲ در کتاب «فلسفه تفریحات سالم و اوقات فراغت» فراغت را آن بخش از زندگی تعریف می کند که شخص کار موظف و تکالیف دینی و اجتماعی خود را به جای آورده است، در خواب هم نیست بنابراین شامل ساعاتی است که با تفریحات و ورزش سپری می کند (۸).

---

۱. Dumazdier

۲. Nash

فصل دوم
مبانی نظری و پیشینه تحقیق

ورزشهای سنتی شامل ورزشها و بازیهای بومی و محلی است که در مناطق مختلف یک کشور رایج و یا محبوبیت یافته و به صورت رسم محلی در آمده است. بازیهای بومی آن دسته از ورزش هایی هستند که در ارتباط با فرهنگ یا تیره و قوم خاصی است. بازیها و ورزشهای محلی، قومی و ملی به شمار می آید نقش المپیزم به عنوان تاییدی بر یکپارچگی در اصول و تنوع فرهنگی است. آیا برنامه ورزشهای المپیک موجب تقویت ورزشهای سنتی سایر کشورها شده است؟ توسعه ورزشهای جهانی موجب اعتلای راهبردی متداوم و ایجاد دستور کار جنبش المپیک در جنبش ورزشهای جهانی می شود. پذیرفتن ورزشهای مختلف و فرهنگهای ورزشی نه تنها موجب غنای بازیهای المپیک می شود بلکه راهی است که موجب اعتلای جهانی شدن فرهنگی نیز می گردد (۲۲).

در دنیای تقسیم شده و متغیر امروز، پرداختن به فرهنگهای کشورهای مختلف و سنن آنها لازم و ضروری است. گسترش رشته های ورزش غیر غربی همانند پلی میان شرق و غرب است و گسترش رشته های ورزشی بومی و محلی، مخاطبین جدیدی را به جنبش المپیک می افزاید. جنبش المپیک از پوشش وسیع رسانه ای برخوردار می باشد. و ورزشهای مختلف و رشته های ورزشی را شکل می دهد. بازبینی های دقیق و بیشتر در مورد آنچه که رشته های ورزشی المپیک را تشکیل می دهد توجه به ارزشها و ویژگی های فرهنگی مناطق مختلف، حمایت از بازیهای سنتی در سطوح منطقه ای قاره ای و ایجاد تطابق با برنامه بازیهای المپیک موجب خواهد شد که رهبران المپیک، رهبری خود را نسبت به جنبش ورزشهای بومی جهانی حفظ نمایند (۲۴).

در طی گذر زمان، با پیشرفت زندگی بشر و یا به بیانی مکانیزه شدن زندگی، بسیاری از سنتها و آداب و رسوم جوامع دستخوش تغییرات گشته و کم کم در طی فراموشی و نابودی می باشد. نا گفته نماند که بسیاری از این فرهنگها جز و اصالت هر جامعه محسوب می شود و نباید با بی تفاوتی و انفعال اجازه داده شود که این سنتها به بوته فراموشی سپرده شوند. از جمله این سنتها می توان بازیهای بومی و محلی را نام برد که در نهایت زیبایی، بسیار کار آمد و هدفدار طراحی گشته اند. بازیهای بومی و محلی خستگی های جسمی و فکری را تقلیل داده، روح تعاون و همبستگی را تقویت کرده و در زمینه های آموزش و تربیتی می تواند تاثیرت ارزشمندی را داشته باشند. بازیهای بومی و محلی بر حسب انطباق با علائق ذوقی، هنری و نهایتاً فرهنگی جامعه می تواند رونق یافته و عمومیت پیدا کند به نحوی که فرهنگ ساز بوده و هویت فرهنگی جامعه را در وجود کودکان به دنیای آینده ببرد.

سالیان متمادی فرهنگ بازیهای بومی و محلی سینه به سینه به نسل دیگر منتقل گردیده است. ولی امروزه بسیاری از مردان و زنان که فرصتهای بازی فقط به دوران کودکی شان محدود بوده است با بیشتر بازیهایی که نسل های گذشته با آنها مانوس بوده اند بیگانه اند. پدران، مادران و معلمان از نسل هایی هستند که بیشترین اوقات سالهای بالندگی خود را صرف تماشای